

השבון באיכה רבה

1. איכה רבה א סימן כו: "אין לה מנחם"

א"ר לוי כל מקום שנא' אין
הוה לה
ותיה שרי עקרה אין לה ולד'
והוה לה שנא' "וה' פקד את שרה",
ודכוותיה "ולחנה אין ילדים"
והוה לה, שנא' "כי פקד ה' את חנה",
ודכוותיה "ציון היא דורש אין לה"
והוה לה, שנא' "ובא לציון גואל",
אף כן את אומר "אין לה מנחם"
והוה לה, שנא' (ישעיהו נ"א) "אנכי הוא מנחמכם".

2. איכה רבה א סימן כג: "אזכרה נגינתי בלילה עם לבבי אשיחה ויחפש רוחי" (תהלים ע"ז)

רבי יהודה ברבי סימון ור' איבו ורבנן אמרי: לפי שחטאו מאל"ף ועד תי"ו, מתנחמין מאל"ף ועד תי"ו,
וכן את מוצא שכל נבואות קשות שנתנבא ירמיה על ישראל, הקדים ישעיה ורפאן,

ירמיה אמר איכה ישבה בדד	ישעיה אמר (מ"ט) ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה וגו',
ירמיה אמר בכה תבכה בלילה	ישעיה אמר (ל') בכה לא תבכה חנון יחנך וגו',
ירמיה אמר גלתה יהודה מעוני	ישעיה אמר (י"א) ונפוצות יהודה יקבץ וגו',
ירמיה אמר דרכי ציון אבילות	ישעיה אמר (מ') קול קורא במדבר פנו דרך ה',
ירמיה אמר היו צריה לראש	ישעיה אמר (ס') והלכו אליך שחוח בני מעניך,
ירמיה אמר ויצא מן בת ציון [כל הדרה]	ישעיה אמר (נ"ט) ובא לציון גואל,
ירמיה אמר זכרה ירושלם	ישעיה אמר (ס"ה) כי חנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה ולא תזכרנה הראשונות ולא תעלינה על לב,
ירמיה אמר חטא חטאה ירושלם	ישעיה אמר (מ"ד) מחיתי כעב פשעיך
ירמיה אמר טומאתה בשוליה	ישעיה אמר (ד') אם רחץ ה' את צואת בנות ציון,
ירמיה אמר ידו פרש צר	ישעיה אמר (י"א) יוסף ה' שנית ידו [לקנות את שאר עמו]
ירמיה אמר כל עמה נאנחים [מבקשים לחם]	ישעיה אמר (מ"ט) לא ירעבו ולא יצמאו,
ירמיה אמר לא אליכם כל עוברי דרך,	ישעיה אמר (ל"ב) עד יערה עלינו רוח ממרום,
ירמיה אמר ממרום שלח אש בעצמותי,	ישעיה אמר (נ"ז) מרום וקדוש אשכון ואת דכא [ושפל רוח להחיות רוח שפלים]
ירמיה אמר נשקד עול פשעי,	ישעיה אמר (נ"ב) התפתחי מוסרי צוארך,
ירמיה אמר סלה כל אבירי,	ישעיה אמר (ס"ב) סלו סלו המסלה סקלו מאבן,
ירמיה אמר על אלה אני בוכיה,	ישעיה אמר (נ"ב) כי עין בעין יראו [בשוב ה' ציון]
ירמיה אמר פרשה ציון בידיה [אין מנחם לה]	ישעיה אמר (נ"א) אנכי אנכי הוא מנחמכם,
ירמיה אמר צדיק הוא ה',	ישעיה אמר (ס') ועמך כלם צדיקים,
ירמיה אמר קראתי למאהבי [המה רמוני]	ישעיה אמר (ס') וקראת ישועה חומותיך,
ירמיה אמר ראה ה' כי צר לי,	ישעיה אמר (ס"ו) וראיתם ושש לבכם,
ירמיה אמר שמעו כי נאנחה אני [אין מנחם לי]	ישעיה אמר (מ') נחמו נחמו עמי,
ירמיה אמר תבא כל רעתם לפניך,	ישעיה אמר (נ"ו) והביאותים אל הר קדשי

3. איכה רבה א סימן נז: "כי רבות אנוחותי ולבי דוי"

את מוצא שבדבר שחטאו ישראל, בו לקו, ובו מתנחמים,

חטאו בראש ולקו בראש ומתנחמים בראש,
חטאו בראש, דכתיב (במדבר י"ד) נתנה ראש ונשובה מצרימה,
ולקו בראש דכתיב (ישעיה א') כל ראש לחלי,
ומתנחמין בראש דכתיב (מיכה ב') ויעבר מלכם לפניהם וה' בראשם,

חטאו באזן דכתיב (זכריה ז) ואזניהם הכבידו משמוע
ולקו באזן, דכתיב (ש"א ג) אשר כל שמעו תצילנה שתי אזניו,
ומתנחמין באזן, דכתיב (ישעיה ל) ואזניך תשמענה דבר מאחריך לאמר,

חטאו בעין דכתיב (ישעיה ג') כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות גרון ומשקרות עינים,
ולקו בעין דכתיב עיני יורדה מים,
ומתנחמין בעין דכתיב (ישעיהו נ"ב) כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון,

חטאו באף, דכתיב (יחזקאל ח') והנם שולחים את הזמורה אל אפם,
ולקו באף, דכתיב (ויקרא כ"ו) אף אני אלך עמם בקרי,
ומתנחמין באף דכתיב (ויקרא כ"ו) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו',

חטאו בפה, דכתיב (ישעיה ט') וכל פה דובר נבלה, ולקו בפה, דכתיב (ישעיהו ט') ויאכלו את ישראל בכל פה, ומתנחמין בפה, דכתיב (תהלים קכ"ו) אז ימלא שחוק פינו,

חטאו בלשון, דכתיב (ירמיה ט') וידרכו את לשונם קשתם שקר, ולקו בלשון, דכתיב דבק לשון יונק, ומתנחמין בלשון, דכתיב ולשננו רנה,

חטאו בלב, דכתיב (זכריה ז') ולבם שמו שמיר משמוע, ולקו בלב, דכתיב (ישעיה א') וכל לבב דוי, ומתנחמין בלב, דכתיב (ישעיה מ') דברו על לב ירושלם,

חטאו ביד, דכתיב (ישעיה א') ידיכם דמים מלאו, ולקו ביד, דכתיב ידי נשים רחמניות, ומתנחמין ביד, דכתיב (ישעיה י"א) יוסיף ה' שנית ידו,

חטאו ברגל, דכתיב (משלי א') כי רגליהם לרע ירוצו, ולקו ברגל, דכתיב (ירמיה יג) ובטרם יתנגפו רגליכם על הרי נשף, ומתנחמין ברגל, דכתיב (ישעיה נ"ב) מה נאוו על ההרים רגלי מבשר,

חטאו בהוא דכתיב (ירמיה ה') כחשו בה' ויאמרו לא הוא, ולקו בהוא, דכתיב (ישעיה ס"ג) ויהפך להם לאויב והוא נלחם בם, ומתנחמין בהוא, דכתיב (נ"א) אנכי אנכי הוא מנחמכם,

חטאו בזה דכתיב (שמות ל"ב) כי זה משה האיש, ולקו בזה, דכתיב על זה היה דוה, ומתנחמין בזה, דכתיב (ישעיה כ"ה) הנה אלהינו זה קוינו לו,

חטאו באש, דכתיב (ירמיה ז') הבנים מלקטים עצים והאבות מבערים את האש, ולקו באש, דכתיב ממרום שלח אש, ומתנחמין באש, דכתיב (זכריה ב') ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב,

חטאו ביש, דכתיב (שמות י"ז) היש ה' בקרבנו, ולקו ביש, דכתיב אם יש מכאוב כמכאובי ומתנחמין ביש, דכתיב (משלי ח') להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא,

חטאו בכפלים דכתיב חטא חטאה ירושלם, ולקו בכפלים, דכתיב (ישעיה מ') כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה, ומתנחמין בכפלים, דכתיב (שם /ישעיהו מ') נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם. סליק אלפא ביתא קדמאה.

4. איכה רבה ה סימן כ: "למה לנצח תשכחנו"

א"ר יהושע בר אבין: ארבעה דברים אמר ירמיה: **מאיסה וגעילה עזיבה ושכיחה** **מאיסה וגעילה** דכתיב (ירמיה י"ד) המאוס מאסת את יהודה אם בציון געלה נפשך והושב על ידי משה דכתיב (ויקרא כ"ו) לא מאסתים ולא געלתים, **עזיבה ושכיחה**, דכתיב למה לנצח תשכחנו תעזבנו לאורך ימים, והושב ע"י ישעיה דכתיב (ישעיה מ"ט) גם אלה תשכחנה ואנכי לא אשכחך...

5. איכה רבה ה סימן כא: "השיבנו ה' אליך ונשובה"

אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבש"ע **שלך** הוא, **השיבנו** אמר להם: **שלכם** הוא, שנאמר (זכריה א') **שובו אלי** ואשובה אליכם נאם ה', אמרה לפניו: רבש"ע, **שלך** הוא שנא' (תהלים פ"ה) **שובנו** אלהי ישענו לך נאמר **"השיבנו ה' אליך ונשובה"**